

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Механізм міжбюджетних відносин відіграє ключову роль у соціально-економічному розвитку суспільства. Він визначає пропорції розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів між рівнями бюджетної системи та повинен бути орієнтованим на забезпечення збалансованості і стійкості місцевих бюджетів, тому особливої актуальності в умовах економічної нестабільності набувають необхідність запровадження нового механізму міжбюджетного регулювання та упорядкування складу діючих міжбюджетних трансфертів.

Нині механізм організації міжбюджетних відносин перебуває у процесі динамічної трансформації під дією потреб вирішення завдань соціально-економічного зростання адміністративно-територіальних одиниць і держави у цілому, усунення розбіжностей у фактичному розвитку регіонів шляхом покращення фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування.

Важливу роль у формуванні бюджетної політики і організації бюджетного процесу займає міжбюджетне регулювання, метою якого є перерозподіл фінансових ресурсів між бюджетами для забезпечення відповідності повноважень на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами за відповідними бюджетами та фінансових ресурсів, які мають забезпечувати їх виконання.

Одним із фінансових методів державного регулювання соціально-економічного розвитку окремих територій є регулювання міжбюджетних відносин. Міжбюджетні трансферти в Україні є основною формою реалізації міжбюджетних відносин і спрямовані на збалансування та вирівнювання фінансової спроможності відповідних бюджетів.

За допомогою міжбюджетних трансфертів вирішується ціла низка проблем, серед яких:

- розподіл видатків відповідно до розподілу повноважень між виконавчою державною владою і місцевим самоврядуванням;
- забезпечення місцевих бюджетів дохідними джерелами для виконання власних і делегованих повноважень;
- перерозподіл через державний бюджет фінансових ресурсів від багатших у фінансовому розумінні бюджетів до бідних;
- формування умов для збільшення зацікавленості органів місцевого самоврядування у мобілізації доходів;

– використання у процесі виконання бюджетів різних форм і методів взаємодії між державним бюджетом і місцевими бюджетами [1].

В умовах реформи бюджетної системи України, заснованої змінами до Бюджетного кодексу України наприкінці 2014 року, підтримку економічного зростання територій, ліквідацію диспропорцій регіонального розвитку повинна забезпечувати вдосконалена система міжбюджетних відносин.

У світовій практиці виділяють три основні моделі регулювання міжбюджетних відносин:

1) централізована – реалізується державними органами влади (Міністерством фінансів України). В її основі лежить забезпечення однакових можливостей органів місцевої влади щодо отримання доходів та здійснення витрат;

2) децентралізована – полягає у наданні місцевим органам влади фінансової самостійності (у межах їх повноважень та можливостей);

3) змішана – як правило використовується у країнах з перехідною економікою та є перехідним етапом до децентралізованої моделі фінансового управління в регіоні [2].

Як свідчить практика бюджетного регулювання, збільшення обсягів дотаційних ресурсів призводило до незацікавленості органів місцевого самоврядування в пошуку додаткових джерел доходів бюджетів для фінансування власних та закріплених повноважень, зниження ефективності використання одержаних коштів і, як наслідок, до низької результативності всієї системи міжбюджетних відносин

Зважаючи на те, що останніми роками в Україні проводиться адміністративно-територіальна реформа спрямована на децентралізацію влади, та враховуючи той факт, що кожен регіон України має властиві лише йому природні ресурси, національні й історичні риси, свою структуру господарства та рівень економічного розвитку, регіонам як головним суб'єктам економічних, політичних та соціальних відносин надано право самостійно вирішувати економічні проблеми, в т.ч. і самостійно здійснювати пошук, акумулювання та розподіл грошових коштів.

В цих умовах міжбюджетні відносини є одним із небагатьох інструментів, котрі через сукупність форм, моделей, методів, інструментів здійснюють вплив держави на регіони з метою стабілізації та стимулювання їх розвитку.

Ключовими заходами, котрі сприятимуть покращенню процесу реформування системи міжбюджетних відносин є:

– удосконалення системи нормативно-правового забезпечення;
– перехід до системи цільового надання міжбюджетних трансфертів. Це дозволить контролювати напрями використання

коштів, що передаються до місцевих бюджетів. Надання коштів на фінансування конкретних заходів дозволить відслідковувати напрями та ефективність їх використання та здійснювати співставлення затрат та результатів від їх використання [3].

В подальшому важливим є порівняння вітчизняних систем фінансового вирівнювання із зарубіжними аналогами, враховуючи те, який розвиток ці системи можуть отримати в майбутньому з метою оптимального розподілу доходів між бюджетами.

Інформаційні джерела:

1. Фурдичко Л.Є. Децентралізація: фінансова незалежність місцевих бюджетів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [ird.gov.ua/sep/.../sep20155\(115\)_039_FurdychkoLYe.pdf](http://ird.gov.ua/sep/.../sep20155(115)_039_FurdychkoLYe.pdf)
2. Моніторинг процесу децентралізації: [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/346/10.12.2018.pdf>
3. Козенко А.О. Особливості збалансування місцевих бюджетів в Україні / А. Козенко // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Економічні науки». – 2017. - № 2 (2). – С. 40-45.

УДК 336.71

О.Д. Вовчак, д-р екон. наук, проф. (ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ)

Р.В. Стаднійчук (ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ)

СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ БАНКІВ ТА ЇЇ ЕЛЕМЕНТИ

Для забезпечення ефективної реалізації фінансового оздоровлення банків необхідне досягнення збалансованої роботи всіх основних елементів системи фінансового оздоровлення. Сьогодні в економічній літературі існують різні погляди науковців щодо визначення сутності системи фінансового оздоровлення банків. Дослідження їх теоретичних доробок дало змогу визначити зміст системи фінансового оздоровлення банків та визначити основні її елементи.

Загалом під системою науковці розуміють організовану сукупність взаємопов'язаних елементів. Від давньогрецької система – це «сполучення», «ціле», «з'єднання», що дає змогу розглядати нам її як множину взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють із середовищем та між собою, і мають мету [1]. З цієї